

Valärende i kommunfullmäktige 2014-11-10

Ny mandatperiod: val av nämndemän

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Val förrättas för att utse 330 personer till uppdrag som nämndeman i Stockholms tingsrätt för tjänstgöringstiden 2015-01-01 - 2015-12-31 enligt valberedningens förslag.
2. Val förrättas för att utse 189 personer till uppdrag som nämndeman i Södertörns tingsrätt för tjänstgöringstiden 2015-01-01 - 2015-12-31 enligt valberedningens förslag.
3. Val förrättas för att utse 132 personer till uppdrag som nämndeman i Solna tingsrätt för tjänstgöringstiden 2015-01-01 – 2015-12-31 enligt valberedningens förslag.
4. Vakanser bordläggs.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

Valärendet med kommunstyrelsens förslag överlämnas till valberedningen och kommunfullmäktige.

Ärendet

Kommunfullmäktige förrättar val av nämndeman i tingsrätt.

Tre tingsrätter har Stockholms stad som domkrets – Stockholms tingsrätt, Solna tingsrätt och Södertörns tingsrätt. Antalet nämndemän som ska väljas är 651, fördelade på Stockholms tingsrätt; 330 nämndemän, Solna tingsrätt; 132 nämndemän och Södertörns tingsrätt; 189 nämndemän.

Enligt rättegångsbalkens 1 kap. 3 b § ska tingsrätt vid huvudförhandling i brottmål bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän. Om det finns skäl för det får antalet nämndemän utökas.

Enligt lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska vid mål i tingsrätt mot den som inte har fyllt tjuugoett år, om det inte möter hinder, nämndemän anlitas som särskilt utsetts av domstolen att tjänstgöra i sådana mål.

Enligt äktenskapsbalken och föräldrabalken ska tingsrätten även i vissa mål av familjerättslig natur, som till exempel äktenskapsmål och mål om faderskap och underhåll bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän.

Vid val av nämndemän ska eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön och yrke.

Valbar till nämndeman enligt rättegångsbalken 4 kap. 6 § är varje svensk medborgare, som inte är underårig, är i konkurstillstånd eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. För att vara valbar till nämndeman i en tingsrätt krävs också att man är folkbokförd inom kommunen och respektive tingsrätts område. Stockholms tingsrätts område omfattar innerstadsförsamlingarna; Stockholms domkyrkoförsamling, S:t Johannes, Adolf Fredrik, Gustav Vasa, S:t Matteus, Engelbrekt, Hedvig Eleonora, Oscar, Maria Magdalena, Högalid, Katarina, Sofia och Västermalms församlingar. Solna tingsrätts område omfattar de norra och västra förortsförsamlingarna; Bromma, Hässelby, Kista, Spånga, Vällingby och Västerled. Södertörns tingsrätts område omfattar de södra förortsförsamlingarna; Brännkyrka, Enskede, Farsta, Hägersten, Skarpnäck, Skärholmen och Vantör.

Den som är lagfaren domare, anställd vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller någon annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta får inte vara nämndeman. Ingen får samtidigt vara nämndeman i en hovrätt och en tingsrätt. Till nämndeman får endast den utses som med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

Den som har fyllt 60 år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Domstolen ska kontrollera behörigheten och, i fråga om laglydnad, lämpligheten hos de som har utsetts till nämndeman.

Enligt rättegångsbalken 4 kap. 8 § utses nämndemän för fyra år. Den som har fyllt 60 år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga nämndeman som visar giltigt hinder. Domstolen ska entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig olämplig för uppdraget.

Om en nämndeman inte längre är valbar eller behörig upphör nämndemannens uppdrag. Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden, utses ny nämndeman för den tid som återstår.

Nämndemännens tjänstgöringsskyldighet beräknas uppgå till i genomsnitt 10-15 sammanträdesdagar per år. Tingsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem. Nämndeman får dagarvode för varje sammanträdesdag. Dessutom kan nämndeman som har inkomstförlust på grund av uppdraget få tilläggsbelopp för den del av inkomstbortfallet som inte täcks av arvudet. Reseersättning och traktamente betalas enligt de bestämmelser om reseförmåner som enligt kollektivavtal gäller för statstjänstemän i allmänhet.

Valet ska vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal, vilket erhålls, då samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1.

Valberedningen lägger fram namnförslag till kommunfullmäktige.

Tjänsteperioden för nämndeman som utses år 2014 ska upphöra senast den 31 december 2015. Anledningen är en lagändring (SFS 2014:905) och syftet är att den i normala fall fyraåriga tjänstgöringsperioden ska senareläggas. Val av nämndemän ska därefter genomföras år 2015 för en tjänstgöringsperiod om fyra år, som börjar den 1 januari 2016. Avsikten är att göra det tydligt att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag som man väljs till utan ett förtroendeuppdrag som man utses till.

Stockholm den 29 oktober 2014

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Ulrika Gunnarsson